

Redacția, Administrația și
Tipografia:
BRASOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisorile nerăsunătoare nu se pri-
mesch. Manuscrisurile nu se re-
trimitează.
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inșerate mai presede în Viena
Budolfi Moser, Haasenstein & Vogler
(p. Moos), Henrich Schalek, Alois
Hemndl, M. Dukas, A. Oppalik, J. Dan-
enberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mezei, Eckstein, Bernad.
în Frankfurt: G. L. Daube; în Ham-
burg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o seriă
garzonă pe o colônă 6 or.
și 80 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tariful și învoială.
Reclame pe pagina III.
Seriă 10 cr. v. a. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĂR DE DUMINECĂ)

„Gazeta” este în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu esemplar 5 or. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 45.—Anul III.

Brașov, Duminecă 25 Februarie (9 Martie)

1890.

Libertate și naționalitate.

I.

Dușmanii românismului strigă mereu, că de aci încolo în statul ungar nu mai poate fi vorba decât de națiunea maghiară.

Colo vedem pe un fruntaș al partidei dela cârmă scriind, că „statul prin aceea că maghiarizează nu face alta, decât își implinesce datorința, atât față cu individii, cât și față cu totalitatea locuitorilor.”

Dincoace auzim glasul răgușit al altui matador din ceta asupritorilor, care ne spune, că „statul poate da libertate deopotrivă fecărui, dar naționalitate nu poate da decât numai una: pe cea maghiară.”

Și toate aceste voci sunt coperșite de urletele corului furios al foilor maghiare, care se cănesce a cânta „vecinica pomenire” cestiunei de naționalitate.

Aușendă aceste strigăte, răcnete și urlete, mulți dintre cetarii noștri își voru fi pusă întrebarea, că ore statul, la spatele căruia se totu ascundă contrarii noștri, se n'aibă în adevăr altă datorință, decât a sugruma ori-ce suflare românească și a ne face pe toți Maghiari? Se voru fi întrebătu mai departe, că ore statul poate să ne dea nouă libertate atunci când vrea să ne răpescă naționalitatea?

Asupra acestor întrebări trebuie să cugetăm aș cu toții serios și trebuie să fim lămuriti asupra lor toți ca să scim câtu ni se cere și câtu putem să dăm, să scim ce poate pretinde statul dela noi și ce suntem noi în dreptu a pretinde dela stat.

În unul din numerii trecuți am arătat, că noi nu ne putem închipui nicidecum chiamarea statului așa ca să joco rolul unui bălaur, care mănca naționalități. Din potrivă statul, ca organism,

ca totalitate, avendă trebuință de a fi servit de poporele sale, trebuie să scutescă vieța și dezvoltarea lor, căci dela întărirea și înflorirea poporelor sale, atâră și puterea și înflorirea statului.

De aici urmază că două sunt datorile de căpeteniă, pe cari se razimă existența statului: datoria cetățenilor (ca indiviși și popore) de a-i servi, și datoria statului însuși ca, în schimbul serviciilor lor, să apere și să scutescă pe cetățeni (ca indiviși și popore).

De am umbra peste totu rotofolul pământului și amu scotoci prin toate bibliotecile din lume n'am pute afla nicăiri scrisu, că statul ar mai avé și acea datorință, ca să omore pe proprii săi cetățeni, ca indiviși și ca naționalități.

Căci ce scopu poate avé maghiarisarea, pe care contrarii noștri voiesc să-o săvârșescă în numele statului, decât nu sugrumarea vieții individuale naționale a milioane de cetățeni nemaghiari?

Ei voru să ne răpescă naționalitatea noastră românească și să ne impună naționalitatea lor maghiară, er în schimb dău, că ne dau și ne voru da libertate. Dér ore poate fi libertate pentru noi fără de naționalitate?

La această întrebare amu pute răspunde ușor aducendă ca pildă pășaniile noastre de douăzeci de ani și mai bine încóce de când ne-a venit pe capu libertatea constituțională ungurescă. Cu ce s'au alesu Românii din această libertate?

Dér nu voim să intrăm aici în amănuntele tristelor și durorilor noastre pășanii, ci vom cerceta mai deaprobe ce este naționalitatea.

Naționalitatea unui popor este individualitatea lui. Și în ce constă

această individualitate? În însușirile, în caracterul lui deosebit. Caracterul se nasce și se dezvoltă din istoria unui popor, din poesia lui, din datinele și obiceiurile lui, din tradițiunile sale familiare și naționale, din cugetarea și simțemintele lui, c'unu cuvântu din tota viața lui, a căreia sufletu este limba lui națională.

Umanitatea pretinde ca individualitatea omului să fiă liberă, ea nu poate pretinde dela indiviși să se desbrace de caracterul lor, de însușirile lor deosebite, ce le sunt înăscute.

Aceia cari ne denegă nouă naționalitatea, ne denegă dreptul de a trăi și de a exista pe picioarele noastre, și voru să facă din noi nu omeni liberi, ci robi.

Cum s'ar pute dér să ne bucurăm de libertate, pe câtu timpu naționalitatea noastră va fi urgisită și prigonită?

Căci una este nedespărțită de cealaltă. Cu naționalitatea unui popor trăsce séu se pierde și libertatea lui.

Statul răpind naționalitatea noastră, cum ar dori contrarii noștri dela putere, ne ar nimici fără îndoială și libertatea totă, care constă tocmai în libera dezvoltare a caracterului nostru deosebitu românesc.

Ce altă libertate ne-ar mai pute da statul în cazul acesta?

Libertatea ce-o are paserea din colivă de a sbura de pe unu bețigașu pe altul și de a-și lovi capul de sârma aurită, de câte ori își avântă aripele ca să sbore.

Bine dăcea neuitatului Bărnutu, că libertatea fără naționalitate n'are nici unu înțelesu, căci libertatea unei națiuni, nu poate fi decât națională.

Revista politică.

Dinăuntru. Ministrul președinte Tisza e pe ducă, nu se mai poate ține la putere. Aséră se răspândise scirea, căși-a depus demisiunea în mâinile monarhului, dér o telegramă de aș ne spune, că încă nu e lucru hotărît definitiv. În totu casul trebuie să plece câtu de curendă dela guvern, căci între miniștrii chiar sunt mari deosebiri de păreri în privința legii incolatului, despre care e vorba să se modifice în favoarea lui Kossuth. Opoziția nu se va liniști până ce nu'l va vedé pe Tisza dusu. După elu de sigur că, afară de cei cari atâră de grația lui și a bugetului, nu va plânge nimenea. Destule rele a adus în țară politica șovinistă a d-lui Tisza, care și-a bătutu joc și de lege și de dreptate, și a amărît naționalitățile prin persecuțiunile ce le-a pornit în contra lor.

În camera deputaților s'a început desbaterea asupra proiectului de lege privitoru la honvețime. Șovinismul n'a lipsit nici de astă-dată. Raportorul Munchișe, că situațiunea generală europeană și raporturile internaționale au silit pe toate statele europene să se dezvolté puterea militară. Astfel și monarhia noastră a trebuit să se reorganizeze armata. Pe lângă legea glotelor și pe lângă noua lege militară, acestu proiectu e chemat să completeze reorganizarea puterii noastre armate. Deputatul Bolgar primese proiectul ca basă a desbaterei speciale, deși n'are încredere în guvern, fiindcă nu urmăresce o politică militară națională. Deputatul Thaly dăce, că instituțiunea honvețime nu corăspunde deplină idealelor lui. Miniștrii vré să desbrace pe honveți de caracterul național. Națiunea vrea honvețime națională, în care să fiă intrupată ideea de stat maghiar. Vorbi în contra limbei germane, pentru introducerea artileriei și trupelor tehnice la honveți. Cam totu așa vorbiră și alți deputați opoziționali, dintre cari unii primiră proiectul, alții nu. Ministrul Fejervary susțină proiectul, care se și

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Dómna Stanca.

La Făgărașu, colo în sale,
Pe prispa închisorei sale,
Ședea soția lui Mihaiu
Frumosă ca o di de Maiu.
Ea pe Florica mi-o juca
Dragu pe genunchi și cuvânta:
„Copilă iubită
„Multă ești măhnită;
„Ci fi în pace, căci Mihaiu,
„Ce bate oști de nouă ai,
„Iubitu-ți tată, soțulu meu,
„Păzitu ne e de Dumneșeu.
„Elu a învinsu și pe Sinanu
„Și pe împăratul musulman;
„Bătut-a crunt și pe tătari
„Și-a frântu pe mulți dintre cei
[mar].
„Elu și pe Basta va înfrânge,
„Și'n juru-i într'o di va strânge,
„Și țera cea moldovenescă,
„Ardel și țera muntenescă!“
Spre ceru apoi cu focu căta,
Dragu tata i se'nviora
Și din adâncuri cuvânta:
„O, di măreță de-ai veni!...
„Visu drag de te-ai îndeplini!..“

Dér étă.... étă colo'n zare
Se vede unu ostașu călare,
Ce vine'n gónă, vine'n sboru
Dusu de avântu cu mare zoru.
„Solia dela soțulu meu“
Iși dăce Stanca 'n gândul său,
Și étă celu ostașu sosi
Și cu durere mi'i grăi:
„Bărbat fi, stăpâna mea.....
„Ți-aducă... vai mie, veste rea!“
Greu Stanca se înfiară,
Pe Flórea'n brațe o luă
Stringend-o dragu și caldă de
[mână,—
Și-așa pe chinu-i mai stăpână
Vorbít'a: „Spune totu ce știi...
„Și étă scurtu la grai să fii!“
Elu șterse ochii de plânsori,
Iși șterse fruntea de sudori
Și dăce; „Grea solie portu...
Stăpâna mea, Mihaiu e mortu!..“
Er Stanca Dómna, Stanca mamă
Șopti: „Dă-mi de solie sémă...
„Ucisú de Basta? spune totu!..“
—„Da Dómna.... da, dér vai nu
[pot].
„Nu potú vorbi, căci de durere,
„Mi-e stíns'a graiului putere.
„Voia se vie se te scótă

„Din Făgărașu, și óstea-i totă,
„Nainte trimesese elu...
„Atuncea Basta celu mișelú
„Indémná pe-unu valonú sutașu,
„Beauri, josnicú ucigașu.
„Omú fără țera, lepădatu
„Și pe veciă blestămatu,
„Cu-alți lepădați de soiulu lui,
„Sé între 'n cortulu domnului
„Și sé'ia duple hoțesce...
„Mihai se luptă vitejesce...
„Ucide unulu dinte ei...
„Rănesce aprigú alți doi, trei...
„Dér pe la spate e străpunsu
„Și dreptu în inimă pētrunsu...
„O! dómna... și-a cădutu în cort,
„Pe datá domnulu nostru mort!“
Tăcu. Er Stanca vreme multă
Solia tristă totu ascultă....
Când étă că din ochii ei
Pornescu proceșci scantei:
„În veci cei codri, cele stânci,
„Și munți înalți, și văi adânci
„Din Bosforú pân la Tisa lată,
„Ardealulu și Moldova totă,
„Vorú aminti pe acelú bărbatú,
„Ce mi-a trăitú nestrămutatú
„În dragostea de nēmú și țera.
„Elu vrut'a să 'ncăldescă érá

„La peptu-i harnicú, bărbătescú,
„Pe tot... tot nēmulu românescú,
„Și l'a 'ncălditú! Da, vrerea lui
„De-acum e ținta nēmului!—
„Bogatá 'n floré e luna Maiu,
„În fapte mari bogatú Mihaiu
„Ce 'n veci de veci n'au sé se
[ștergá,
„Urmașii lui mâne-au sé mērgá
„Voinici pe calea ce le-a pusú
„Cu voia celui de sus.
„Mortú... đis-ai tu e soțulu meu?
„Arhanghelulu lui Dumneșeu
„E mortú!... Nu... nu. Mihaiu nu
[móre
„Cátu va luci mărețulu sóre
„Și peste românesci popóre!“
(„Rom.“) Ionu Neștescu.

Durerea ne'ntelésă.

Schiță, de JULIA.

Când stau înaintea unui
fericitu, elu mă face să uitú
pe Dumneșeu din cerú; dér
când stau înaintea celui ce
sufere, ilu vedú pe Dum-
neșeu înaintea mea....
Schiller.

I.

Rare-ori se întempla, să mă fi vă-
dută cineva plimbându-mé singură pe

primi ca basă a dezbaterii speciale de majoritatea camerei.

Uneltirile de maghiarisare se continuă fără preget în toate părțile Ardealului, Bănătuții și Țerei ungurești. Prin ținuturile germane ale Țerei ungurești, maghiarisatorii se ocupă acum cu aplicarea unui nou metodă de maghiarisare. Și anume inspectorul școlar Rill, al comitatului Eisenburg, propuse în comitetul administrativ, ca să se înlăture limba literară germană din școlile populare și să se cultive limba germană stricată (dialectul) ce-o vorbesce poporul german de acolo, căci cel mai puternic mijloc de maghiarisare e cultivarea dialectelor. Cu alte cuvinte, să se înlăture mijlocul de-a-se pute înțelege poporul german din Eisenburg cu frații lor germani din Austria și Germania și de-a pute înțelege scrierile acestora, c'apoi atunci va fi nevoit să n-vețe limba ungurească, deoarece în dialectul lui scrieri nu sunt, și astfel să însușească cultura maghiară. Eredics Ferencz declară, că cu tot sufletul e pentru lățirea limbei ungurești, dăr nu așa, ca mai întâiu să prostesc poporul pentru ca apoi să-l poți maghiarisa. A strica limba germană nu e nici patriotică, nici lucru înțelept. Aron Ambrozy dize, că nu trebuie nici dialectul a-lă cultiva, deoarece convingerea lui internă este, că trebuie să maghiarizeze în tot casul. După ce mai vorbiră Dr. Ajkas și alții, dîcîndu, că propunerea inspectorului nu însemnează a instrui și a cultiva, ci a îndobitoci sistematic, se ridică din nou renegatul Rill și vorbi: Limba literară germană trebuie isgonită ca fiind superflua și învățătorii trebuie să învețe dialectul hienzi. *Asta-i singurul mijloc de maghiarisare.* Declară, că respingerea propunerii mele ar însemna, că comitetul dorește susținerea instrucțiunii germane de până acum. Se ridică contra dîcîndu, că viceșpanul vorbi în contra inspectorului școlar și adase: Acest comitet sprijinesce cu cea mai mare căldură o măsură severă, care are de scop maghiarisarea, întru cătu această măsură are basă rațională. Majoritatea a respins propunerea inspectorului școlar. Despre acest renegeat a scris „Pester Lloyd“ în zilele trecute: „Precum raporteză „E-s“, comitetul administrativ al comitatului Eisenburg a ordonat cercetare disciplinară în contra inspectorului școlar Iosef Rill pentru purtarea brutală și neregularitățile în conducerea oficiului“. Nu cumva prin propunerea sa a crezut renegeatul Rill, că va scăpa de cercetare?

Din afară. Alegerile pentru parlamentul german s'au terminat în defavoarea gu-

vernului, înmulțindu-se deputații liberali și democrați-sociali, și perdîndu partisanii guvernului multe mandate. În urma rezultatului acestuia s'a răspîndit șgomotul, că prințul Bismarck se va retrage dela postul de cancelar al imperiului, îndată ce se va regula definitivă cestiunea regulării administrațiunii imperiului. Guvernamentalii atacă din toate părțile politica dinăuntru a cancelarului, care a mărit nemulțămirea în popor și a făcut să se ăstfel alegerile. „Post“ impută guvernului, că nu s'a purtat cu destulă considerație față cu reprezentanța poporului. Afară de aceea, în privința politicii interne sunt deosebiri de păreri între împăratul Wilhelm II și între Bismarck. Folia sêrbescă „Velika Serbija“ salută cu mulțămire scirea despre retragerea lui Bismarck, care e un „dușman al Rusiei și al tuturor Slavilor, prin urmare și al Serbiei, și întemeietorul alianței triple.“

În camera franceză a fost la 6 Martie o interesantă discuțiune asupra cestiunii participării Franței la conferința din Berlină, ce se va ține pentru a se regula cestiunea lucrătorilor, reducerea timpului de lucru pentru femei și copii, odihna Duminecei și altele. În cameră se aflau și ambasadorii austro-ungari și germani. Deputatul boulangist „Laur“ deschise dezbaterile. El dize, că e vorba de o conferință conchemată din inițiativa împăratului Germaniei, care a dovedit totdeauna numai particularism și egoism, și care și acum a convocat conferința numai pentru a scăpa ea de necaz. Conferința ar pute lua caracter politic și să cêră desarmarea, ceea ce nu se poate, căci totdeauna trebuie să gîndim la provinciile pierdute. Cătu timp nu ni-se vor da înderăt Alsația și Lotaringia, nu trebuie să intrăm în tratări cu Germania. Spuller a răspuns, că guvernul francez a consimțit în principiu cu scopul conferinței, dăr că și-a rezervat a lua o hotărîre când va cunoșce deplin și amănunțit programul conferinței.

Folia rusescă „Sevet“ se ocupă într'un articol cu eventualitatea unui războiu între Rusia și Germania. Într'altă dize: „Germanii se nu credea, că, dacă ar intra în Rusia, vor găsi adăpost în Polonia și Litvania, cu totă colonizarea lor germană de acolo, cum au găsit la 1870 în Franța, și nici să nu și închipuiescă, că cu noi vor isprăvi ușor, cum au isprăvit cu Francezii. Chiar dacă ar isbuti să ia Polonia și Litvania, ceea ce acum nu mai e cu putință din cauza grozavelor noastre întărituri dela Vistula, totuși Polonia nu va

fi în stare să le hrănescă armata lor mai mult ca trei luni, Litvania cu Rusia albă și mai scurtă timp. Noi nu suntem Francezii, dela noi nu vor lua contribuțiunilor milioane, n'avem saci de bani ca Francezii, și chiar dacă am fi siliți să ne retragem, ceea ce e îndoișos, cum e ađi apărata granița vestică, vom arde tot până în temelii și vom distruge tot din rădăcină. Așa am făcut în 1708, când Svedianii au intrat în Rusia, așa în 1812, când Francezii au intrat în Rusia; vom arde tot, orașe, sate, sêmănăturile de pe câmp, începîndu cu tot ce au coloniștii germani și străini, atăt în Polonia dincolo de Vistula, cât și în zonele Rusiei vestice. Retrăgîndu-ne vom strica toate podurile, toate liniile ferate, toate depozitele, atelierile, vom nimici tot materialul rulant (vagoanele și locomotivele), dacă nu vom avé timp să le retragem înderptul frontului nostru. Vom strica toate șoselele (drumurile). — În cast de a ne retrage, ceea ce s'ar întempla numai când inamicul ar isbuti să învingă sistemul nostru de apărare la granița vestică (o operațiune, care lă va costa câteva luni, adecă un timp, care ne e de ajuns ca să mobilisăm deplin rezervele noastre colosale și glotele și să le înaintăm cătră granițele amenințate), vom fi în stare să ne cătăm or și ude ne place, după trebuință, pozițiunilor tari de apărare, improvizându-le, cum a fost improvizată pentru noi Plevna. În tot casul retragerea va merge încet, cu îndărtnicia și fără cruțare. Când însă vor năvali din toate părțile rezervele noastre prospete și tari, de cari Rusia cu 110 milioane locuitori nu pte avé lipsă, și se vor uni cu trupele noastre de front în fața inamicului, slăbit prin îndelungatele impresurări, atunci sosese momentul psihologic, în care nu numai calitativ suntem deopotrivă cu dușmanul, ci pte că lă și întrecem forțe mult pentru lupta decisivă. Noi n'avem nimic de pierdut, afară de viața și onora noastră; viața însă, după proverbul rusescu, nu plătesce decât o copeică, ér onora până acum n'am jertfit și sperăm, că vom scoi se ni-o apărăm până la cea din urmă suflare.“

Șeful statului major general al armatei germane, contele Waldersee, se află în timpul de față în Roma, unde, precum scrie din capitala Italiei aliată un raportor al țiarului german „Kreuzzeitung“, a avut în 4 Martie o lungă întrevorbire cu ministru-președinte italian Crispi și cu ministrul de războiu italian Bertolè Viale. Se dize, că cu această ocaziune s'a vorbit asupra cestiunii înarmării.

Când se va întruni noul parlament german, se vor cere credite militare pentru artileria și pentru cele două corpuri nou de armată, cel de vest și cel de est. „Kölnische Zeitung“ a scris în această privință un articol, care a avut influință asupra bursei. Țiarul din vorbă nu ne dă amănunte, deoarece față cu noua majoritate a parlamentului are să se valideze parola despre „cel din urmă om și cea din urmă groșită.“ „National-Zeitung“ încă scrie, că dela întrunirea consiliului de stat a fost cunoscut în cercurile instruite, că parlamentului are să i-se cêră o însemnată sumă de bani pentru scopuri militare, și această scire se ivesce ađi cu atata hotărîre, încăt nimenea nu se pte îndoi de adevărul ei.

O prețioasă dovadă de iubire

ne-au arătat frații noștri din România. Prilej la acesta li-a dat persoana generalului Traian Doda, căruia i-au trimis o adresă de felicitare, ce a fost acoperită de vre-o trei sute de subscrieri. Într'ei subscriși sunt: mulți senatori, deputați, profesori de universitate, țiaristi, comercianți, studenți universitari ș. a., cari prin acesta au voit să ne dea o dovadă, că simț împreună cu noi în lupta cea grea ce trebuie să o purtăm noi cești de dincoace pentru românism. Țată textul adresei:

Domnule Doda!

Principiile, de cari vă conduceți în lupta D-Vostre pentru românism, ne încăldesc și pe noi.

Vedîndu cu cătu bărbăția țineți sus drapelul național, ne simțim datorți a Vă felicita.

Vă urăm ani mulți, ca să Vă puteți bucura de rōdele luptei ce susțineți cu atata desinteresare și devotament; ca frații noștri de dincolo și noi aici să Vă avem și pe viitor ca model în iubirea de nem și țăr.

București, Ianuarie 1890.

Se înțelege de sine, că această manifestație de simpatie și de iubire a fraților noștri de dincolo n'a putut să placă de loc șoviniștilor din Clușiu și i-au supărat mai vîrtos, că în adresa de mai sus e vorba de lupta pentru românism, pentru care dîc frații noștri că se încăldesc și ei.

Ce au Românii de dincolo să se amestece în trebile celor din Clușiu, cari nu vrău să scie de

alea, ce se află la marginea orașului. Chiar de-o făceam vre-odată, era numai ca să împlinesc dorința uneia dintre amicele mele.

Camera ce-o locuim și care se afla în etagiul al doilea, avea o înfățișare destul de frumoasă. Privîndu pe ferestra de cătră răsărit, mi-se destășura înaintea ochilor șgomotosul tablou al trecătorilor, ér priveștea din fața ferestrei de cătră apus era liniștită și tristă, ca ultimele rađe ale sōrelui ce și luau rēmasă bună dela ziua, ce e aprōpe de sfîrșire. Tot ce puteam vedé prin această ferestră, era vechiul zid ce încunjura cetatea, ér de-asupra zidului priviam adeseori în lung interval de timp, vîrfurile arborilor, cari umbriau alea. Și cum mă uitam la frunzele lor verzi, la iedera și la muschiul, ce crescuse ici-colo printre fărîmăturile de cărămiđi, un gîndu ce nu-lă pot stăpani nici ađi, imi trecea prin minte.

Iubiam natura și'n iubirea mea cătră ea imi făcusem de obicei a mă scula totdeauna înainte de răsăritul sōrelui și luându-mi în mînă o carte ori un lucru, deschideam ferestra, mă aședam pe un scaun lângă ea și cetaim séu lucrăm.

Într'o dimineță, privîndu cum rađe sōrelui făceau să pară roua ca nisce bob de argint, mă cuprinse un dor peste măsură de-a mă afla sub crenșgile arborilor, și dec plecai fără de-a mai da minții timp de cugetare.

Admirîndu natura, pășiam nesciutōre spre alea. Neastēperul, de-a vista frunșul și de-a mă cufunda în tainele unei liniști sfinte și neturburate, creșcea mereu în mine.

Abia tîrziu observai, că în urma mea pășese lin și'n cea mai desvîșită tăcere o tînără pāreche. Femeia, de-o statură mijlocie, avea un pēr negru ce'n vițe drăgălașe îi încunjura palidă față, ér ochii ei negri și adēnc pētrunștori pārea că sunt făcuți ca să misce sufletele omenești.

Alături de ea pășia blondinul ei bărbat, ale cărui trășuri frumoșe adeseori m'au făcut să lă privesc minute întregi.

Ei se aședară pe-o bancă, eu pe alta în fața lor, ca să-i pot privi și mai bine. N'au ședut însă mult și pārsîndu alea, m'am depărtat și eu.

Plăcerea de-a merge pe alea creșcea cu făcare și ce trecea. Mergeam de

câte-ori mă iertau împrejurările. Când se întempla să merg și să nu vedă pārechia mie atăt de favorită, mă întorceam supărată acasă.

Când i-am vîșut a doua oră, nu mai erau singuri. Un frumos băiețel, ca de trei până în patru ani, îi înșoția. Se aședară pe-o bancă, femeia lucra, bărbatul era adēnc în schișarea unui tablou.

Convingerea, că-i pictor, imi însulă un fel de stimă și respect față cu el.

Într'o după amēđă, îndată ce-am intrat în alea, i-am zărit încă din depărtare. Erau distrași în ocupațiunile lor, ér copilul alerga jucându-se.

Eu mă plimbaiu, c'o amică a mea în sus și'n jos, de câteva ori pe alea și apoi ne aședaram pe-o bancă nu departe de ei. Vorbiam amicele mele despre nemărginita simpatie ce-o am față de acești omeni și despre neîndrăsnela mea de-ale adresa o vorbă și a-le face cunoscință.

În clipa acesta ei se sculară, ér noi, atrase ca de un magnet, îi urmarăm până ce ei eșiră afară din alea.

Un lucru ne punea în mirare: n'am auzit nici măcar o vorbă din gura lor!...

Ori și pe cine întrebam despre ei, nimenea nu mi putea să mi dea vr'o deslășire. Ei erau străini, nu cunoseam și nu erau cunoscuți de nimeni. De unde au venit, cătu timp vor petrece în acest oraș și unde vor merge, cine scia să mi spună afară de ei?

Tote sîințele mele însă, de-a le face cunoscință, zadarnice au rēmas.

În altă di éraš m'am dus pe alea. De astădată mi-a succés a mă împrieteni cu băiețelul, pentru care totdeauna aveam mână plină.

El simția o nespă bucurie, când mă vedea și totdeauna mă întempla cu față veselă, când din depărtare începea să fugă cătră mine. Părinții lui ședeau éraš pe-o bancă. Priviam cu frăgeșime cătătura femeii, ce se pironise asupra șofului ei, și în ea cetaam atata compătimire, încăt mi-se pārea, că totă inima și tot sufletul ei sunt concentrate în această privire. Când copilul mergea repede și punea câte-o floriciță séu câte-o petricică pe tabla de desemnă a tatălui séu, ei se priviau c'un zîmbet neînșeles pentru mine!... Când făceam semne copilului să vină, el venia până la calea jumătate și-apoi alerga éraš înapoi; eu pășiam cățiva

In afacerea regalilor.

Ministrul de finanțe Wekerle a dat următoarea ordinațiune, care privește libera procurare a beuturilor spirtoase pentru folosința proprie:

„In urma întrebărilor făcute din mai multe părți, încunoscându-se direcțiunea financiară r. u. că, deorece art. de lege XXXV din 1888, care trată despre regalii, și ordinațiunea dată sub Nr. 33450/1889 pentru esecutarea lui, privitoare la procurarea de beuturi spirtoase din alte comune pentru folosința proprie, — mai departe considerându, că în părțile ardeleni procurarea din alte comune nici mai înainte n'a fost oprită și amăsura punctului 2 din § 1 al normativului (publicat în Nr. 1 din „Penzügyi Közlöny“ dela 1889) dată în înțelegere cu ministrul de interne la 5 Ianuarie 1889 sub Nr. 78188/1888, era permisă și în anul de trecere 1889, nu se pôte restringe nici în viitor procurarea de beuturi spirtoase dintr'o altă comună de cătră partide private și în cantități mai mici, după placu d'el exclusiv numai pentru folosința proprie ori pentru trebuința casii. In legătură cu acesta aflu necesar a atrage atențiunea și la aceea, că, după ce amăsura § 4 din ordinațiunea de esecutare sub v'ndare cu ridicata (en gros) e a se înțelege furnisarea ce se face deodată de cel puțin 100, respective 25 litri beuturi spirtoase pentru una și aceeași persoană ori firmă, — partida, care nu se ține de partidele îndatorate a plăti dare, decât beutura spirtoasă cumpărată în cantitate mare o împarte cu una ori cu mai multe alte partide astfel, că împărțitorii restituiesc cumpărătorului celui dint'eu cuota din prețulu cumpărării, ce se vine pentru partea lor de beutură spirtoasă, esercită de asemenea v'ndarea în mic (cu puținalu) și prin acesta calcă § 2 din lege, care atrage după sine pedepsa stabilită în § 57.

Din comitatul Torontalului.

Bobda, Martie 1890.

Onorate D-le Redactor! Cu umilință vin a V' ruga să binevoiți a-mi da și mie puțintelu locu în prețuita gazetă a D-Vostre, spre a aduce la cunoscința onoratului publicu trista stare, în care ne aflăm noi cu școlă. Tot-odată V' rog, ca să nu luați în nume de rău, că nu pot veni cu cuvinte mai înalte, căci prea bine știți la ce cuvinte V' puteți aștepta dela c'ornele plugului, și sper, că nu va lua în nume de rău nici onoratulu publicu cetitoru.

Comuna noastră Bobda e comună mestecată cu Nemți, și în mâni Româ-

nilor sunt abia 30 sesiuni de pământ și vre-o 150 de numere (de case), d'el câți suntem de puțini, totuși pe la 1862 am ridicat o biserică frumoasă, mai târziu am ridicat o școlă, ca și care numai la orașe se pôte vedea. Salarulu învățatorescu l'am ridicat la chi. de grâu, 180 fl. bani, 4 lanțe de pământ arături, 3 stânjini de paie.

Și cui le-amu incredințat noi aceștea? — Unui învățatoru, cu numele Sofronie Racovișianu, care în timp de 9 ani nu ni-a învățat copii nici rugăciunile, ăr de celelalte nu mai e de lipsă a spune.

In toți anii la esamenu ne-amu plânsu la d-nii inspectoru cercului de școlu, ăr d-nii inspectori ni-au promis, că voru sili pe învățatoru să se p'orte mai bine, d'el n'amu v'edutu nici un rezultat.

Au venit la esamenu și inspectorulu regescu de școlu cu fisolgebirulu, notarulu comunalu și vre-o 2 seu 3 Nemți din comună. După-ce au esaminat pruncii, d-lu inspectoru reg. a v'nutu pe învățatoru, pentru slăbiciunea sa, în fața tuturor, ăr poporulu i-a d'isus se-și caute învățatoru, căci de nu, elu ne va da învățatoru ca să ne învețe pruncii noștri. ăr d-lu fisolgebirulu, bătându în palme, a d'isus: „Pentru Dumnezeu, ce va fi cu voi, în 50—60 de ani sunteți perduți! Șciți numai să strigați, că noi suntem dușmanii voștri de m'orte, și eti că tocmai noi trebuie să purtăm grijă de voi.“

Mai de multe ori au venit pe neașteptate în școlă de au căutat cărțile, la unii au mai căutat și prin case, prin străzile copiilor.

Noi în urmă amu făcutu rugare la consistoru în Aradu, d'el — nimic. Amu trimis patru deputați la consistoru, — asemenea nimic. Acum v'edendu învățatorulu nostru, că mergu treble așa, a început a bate omenii, a-i goni de lângă școlă, ba nu s'a rușinat a aduce birși și au spartu corulu vocalu.

Abia acuma, după-ce susu amintitul învățatoru în toamna trecută a absentat mai de multe-ori nu numai din școlă și biserică, ci chiar și din comună, abia acuma l'au ridicat din postu și au pus în locul lui pe Lazaru Toporu din Valcani, d'el pe fostulu învățatoru totuși l'au lăsat într'o chiliă a școlii.

Acum v' puteți inchipui, doi învățatori la o școlă, seu două tătașe într'o casă. D'el totuși omulu e omu, numai muerea e ochiulu dracului, căci în adev'ru, în s'rbătorile Nascerei și prinseră a striga una alteia și în urmă și învățatorii prinseră a se certa. Fostulu învățatoru d'ice, că celulu nou se se care de aci, că elu e învățatoru, deorece ministerulu n'a decisu

nimicu asupra lui, ăr pe Consistoru nu v' se-lu cunoscă. Celulu nou din contră d'ice, că elu Consistorulu cunoscă. Și așa cercetându-se între sine mai de multe-ori, într'o drăguță de s'ra întelindu-se învățatorii noștri pe gangulu (coridorulu) școlii, își apucară căputurile (rocurile) și cu atata pietate le trântiră de petrite, cu care e așternutu gangulu, încatu ar fi fostu vai și amarul de bietele căpute, decât n'ar fi fostu și domni învățatori în ele. La această scenă martori sunt stelele și judecătorulu luna.

Acum stăpânitorii politici se uită la noi ca la unu cerășu coptu și își facu mreje, ca să ne prindă și să ne comunalizeze, căci seiu, că în turbure e bine de pescuit.

Noi d'el ne asemănăm cu oia cea rătăcită, însă rugăm pe cei chemați, ca să se aducă aminte de S. Evangeliă și să lase pe cele 99 și să caute pe cea rătăcită ca să n'o apuce lupii cei ce stau la pândă.

Unu plugaru.

Corespondența „Gaz. Trans.“

Pianulu românescu, 10 Fauru v. 1890.

Aprupe de Sebeșulu sășescu este aședată comuna Pianulu românescu, comună curatulu românescu gr. or. sub p'olele romanticilor munți ai Carpaților sudici, care pe lângă o economie de câmpu și vite, pôte sta față cu ori-ce comună din patria noastră în scoterea și spălarea celui mai curatulu aur.

Aci avem două biserici gr. or., avem o școlă cu doi învățatori. Clădirea școlii, zidită prin anul 1850 lasă cam multu de doritu d'el începutulu pentru a se zidi o școlă potrivită timpulu de aci s'a făcutu încă în anul trecut 1889, când la o petrecere colegială, s'au subscris pentru acestu scopu peste 500 fl. și de atunci înc'ce se folosescu toate mijlocele pentru sporirea acestui fondu așa că sunt seme de a se put' ridica o școlă adev'ratu frumoasă în această comună curatulu românescu.

In 25 Noemvrie 1889, la îndemnul părintelui Simeonu Ghibu, s'a constituitu aici la noi o reuniune de cântări a plugarilor, carea numai decatu sub conducerea preotului nostru, a primarului Adamu Sinea și a învățatorilor Dionisiu Lăncrăjanu și Vasilie Dura, precum și cu sprijinulu altor omeni din comună și-a început lucrarea mai înt'eu în cântările liturgice.

La S-tulu Nicolae din anul trecut, d'isa biserică primară din susu zidită după unu stilu frumosu goticu și v'edută în turnu cu unu orologiu din cele mai bune sisteme din Viena—p'area mică ca să cuprindă pe totu auditorii,

car din t'ote părțile comunei alergară la S-ta biserică ca să fiă de față la prima producțiune a coriștilor în biserică. Mulțămirea și plăcerea sufletescă a creștinilor a fostu peste măsură mare, pe mulți îi audiai șoptindu: „D'omne ce frumosu oru mai cântat; în t'ote d'ilele ași merge la biserică numai să-i mai potu audi!“

După o școlă și pregătire de 5 săptămâni, acestu coru înmulțitu cu 8 fetițe de ale plugarilor, cari au fostu școlarișe de aci, au dat în s'ra de 10 Februarie a. c. în edificiulu școlii o producțiune în cântări și declamațiuni populare cu următoarea programă:

1. Cuvântu de dschidere, de d-lu p'arinte ca p'ședinte.
2. N'am nici cuvinte, poesiă cântată de corulu mixtu.
3. Moșu Trochinu, declamată de George Neghiu.
4. Uită mamă, poesiă cântată de corulu mixtu.
5. Sila, poesiă declamată de George Marghitanu.
6. Plângu și mă tânguescu, cântată de corulu mixtu.
7. Colindă de Sandu, declamată de inv. D. Lăncrăjanu.
8. D-lu Tudoru cântat de solo de D. Lăncrăjanu, cu acompaniare.
9. Cănel Azor, declamată de Maria Ștefanu.
10. Mă Ione nu mai bea.
11. Cuvântu de încheere de d-lu p'ședinte Simeonu Ghibu.

In sala școlii noastre, frumosu împodobit cu ramuri de bradu și cunună, abia au înc'putu auditorii invitați deși num'urul acestora s'a restrâns de astădată numai la poporulu din comună noastră Pianulu român. Ar fi bine și de doritu, ca asemenea nouă să facă și alte comune românesce dimprejur și de p'artare.

Măciuanulu.

Galați, 14 Februarie 1890.

Domnule Redactor!

In corespondența din Brăila, publicată în „Gazeta“ dela 13 Februarie currentu, s'a vorbitu de o contribuțiune benevolă, cu ocaziunea balului Societății „Carpații“ din Brăila, pentru a se veni în ajutorulu mai multor comune din Ardelu, plătindu-li-se abonamentulu pe câte unu anu la „Gazeta“ de Duminecă. Eti acuma și numele domnilor dela cari s'a colectat:

1. Irimie Blebea, Brăila	6 Ln.
2. George Buttu	6 „
3. Nicolae I. Dragoșu, Brăila	6 „
4. At. Popescu, Brăila	6 „
5. N. Ganea, prof. Brăila	6 „
6. P. Moisescu, prof. Brăila	6 „
7. I. Moroianu la Horia, Br.	6 „
8. Frații V. Violato, Brăila	6 „
9. Ionu Mavrodinu, com. Domnița pl. Grădiștea R.-Sarat	6 „
10. Ghiță Lăzărescu (abon. propr.) prin Brăila la Gurgueți	6 „
- 60 Ln.

Nobilă și milosă din firea ei, mama amicei mele făcu cele trebuincioase și plecă pentru a pune la cale treble înmormentării. Noi încă plecărăm d'ntre păreții, între cari s'a stinsu o vieță atatu de scumpă pentru cei rămași . . . . .

Erau trei ore după am'zi. Clopotele bisericii, vestiau mutarea în lumea de veci a unei ființe. Sorele era ascunsu după nise nori negri, ce răspândeu o jalnică umbră pe pământu.

Tăcerea adencă din odaiă numai din timpu în timpu era întreruptă de vocea preotului, care s'v'șgia ceremonia înmormentării. Lângă sicriulu m'ortei sta tatălu și fiulu, a căroru expresiune de durere era în stare să st'orcă și cea din urmă scințea de compătimire.

Când slujba fu gata, bărbatul deschise unu scrinișor, scose nise scrisori și unu lănișor prețiosu, de care se vedea, că pe m'orta o legau multe amintiri, până ce era în vieță. Luă lănișorul și cu multă trudă desfăcu o cruciuliță, ce era at'rnată de elu, apoi s'apropiă cu s'fială s'fântă de m'ortă și ilu puse la gatu; se întorse cătră copilulu, îi desfăcu

cămașa dela pieptu și-i luă rosa, pe care o înlocu cu cruciulița. Ingenunchiă apoi cu mâni înălțate cătră ceru, st'etu așa câte-va minute, apoi se sculă și acoperindu mâni m'ortei cu mii de s'erutări puse rosa pe pieptulu ei și-o udă c'unu lungu și fierbinte isvoru de lacrimi. . . . .

Și luă apoi copilulu în brațe, ilu strânse cu durere la s'nelulu seu, — apoi se'n-torse ărăsi la scrinișoru, mai scose nise unelte de pictură și le puse în sicriu la picioarele m'ortei; luă apoi penelulu, ilu rupse în două și puse am'ndouă bucățile în mâni ei, ca și când i-ar d'ice: „Tu duci totul mie nu-mi rămâne nimic!“

Insoțitu de sunetulu tristu ce-lu producea baterea cuielor în sicriu, luă tabloulu de pe p'arete, ilu scose din cadru și înfășurându-l ilu puse lângă inima sa. . . . .

Picuri mari de pl'oiie isbiau în fețele celoru ce am petrecutu mortulu — puțini eram — când sicriulu se cobora în gr'opă. P'area că cerulu anume vrea să ne înt'orcem privirile dela vederea chinitorilor dureri, ce se ogindau în fața unui bărbatu rămasu în lume fără sprijinu și mângăere, și a unui drăgălașu

copil, rămasu orfanu de dulcea sa mamă.

Intre sarbedulu d'el mișcătorulu huiritu alu brușilor de țerină, tatălu luă de mână pe fiulu și plecă mai de, arte mai departe. . . . .

Pl'oiie însoțită de fulgere și tunete isbia fără de milă în fețele noastre, parcă voia să ne spună că așa va fi vieța ce-i așteptă pe acești doi nenorociți. Ei au plecatu, d'el unde nu seiu. Totu ce seiu e, că plângerile lor nu voru av' margini și că durerea nu li-o va înțelege nimenea.

Boziașu, 1890.

Greculu la Bărbieru

anecdota populară.

Greculu vrându se-și rață barba, la unu bărbieru s'a dusu; și intrându acolo'n casă într'unu colțu pe-unu jețu s'a pus. Bărbierulu însă-alu naibe și cam mucalitu de felu Vrându să riță acum de elu, Cum r'adea pe-unu orecare Incepū se d'ice tare:

— D'omne, nu seiu cum să spunu Cătu mi-e silă de săpunu, Că te uđi, te murdăresci De te miri ce draculu eti? Și la urmă, d'eu, când cați Elu nici nu-i pentru bărbatu, Că spălatulu, d'or, ce vrei? E mai multu pentru femei. La Atena, d'eu, ferice, Nu-i acolo ca pe-aice:

Căci unu mândru atenianu, unu Arhonda Palicar, S'ei dai lumea de pe lume, s'ei dai miere și zaharu;

Cătu trăsese elu în vieță, Cu săpunu nu dă pe față! Ba ce d'ic eu de săpunu? Ei nici apă chiar nu punu! Grecu-i grecu, adev'ratu: Nu-i femeia, e bărbatu, Elu se rade pe uscatu.

*

Bărbieru-așa vorbi, ăr de rasu cum isprăvi, După cum mai mulți ne spunu Luându apă și săpunu, In ligheanu frumosu le puse Și la grecu întinsu se duse.

Totalu 60 lei, pe care vi-i inaintezu deodată cu acesta, remânându în sarcina D-vostre de a alege comunele, cărora se le trimiteți „Gazeta“ și cari ar putea trage unu mai mare folosu din cetirea prețuitului D-v. diar. Din parte-mi n'am decât cuvinte de laudă pentru acest domni, cari și-au datu obolul pentru cauza românească și și-au arătat în acestu mod și iubirea lor pentru mult-încercații Români din Ardelu. Ar fi de dorit, ca exemplul lor să fie urmatu de mulți alți.

Cu frățescă dragoste,
G. I. Pitis.

Alăturându-ne din totu suflul la cuvintele bine sêmșite, prin cari amiculu nostru caracterizează nobila faptă românească a d-lor contribuitor, le aducem acestora cea mai ferbinte mulțămîta în numele acelor comune lipsite, cari voru fi împărțite din generosulu lor daru. Red.

Literatură.

Părți alese din Istoria Transilvaniei.
Pe două sute de ani din urmă. De d-lu Georgiu Barițiu. Volumul II. După introduțiune pregătitoare despre revoluțiunea din Franca delă 1848, trece la evenimentele răsturnătoare din monarhia habsburgică, cu care aduce în legătură pe cele din Transilvania; cuprinde pe larg activitatea națiunii române, decursul războiului civil delă 1848, reacțiunea absolutistică însoțită de reforme mari până la 1860, adică pe unu period de 12 ani și unu supplementu cu 36 documente. — Formatu mare 8° de 800 pag. Prețulu: legatu ușoru (broșatu) 4 fl. 50 cr., legatu frumosu în pânză 5 fl.

Volumulu acesta este împărțitu ca și volumulu I în capete și paragrafi. Capu I: conține evenimentele din Austria proprie și mai alesu din Viena; Capu II: Evenimentele din Transilvania până în Iulie 1848; Capu III: Adunările poporului român și gónele. Capu IV: Războiulu civilu în Transilvania din Octomvru până în Decemvru 1848; Capu V: Războiulu civilu în Transilvania din Decemvru 1848 până în 23 Ianuarie 1849 și retragerea în Bucovina; Capu VI: Războiu civilu purtat cu ajutoru de trupe rusești până în 22 Martie 1849; Capu VII: Evenimentele din domnia ungară de 4 luni în Transilvania; Capu VIII: Campania de veră în 1849 cu armatele unite; Capu IX: Guvernulu civil și militar alu generalului br. Ludovic Wohlgenuth din 1849 până în 1851; Capu X: Guvernulu principelui Carolu Schwarzenberg și alu principelui Lichtenstein până la 1860. În partea din urmă vine supplementulu.

Orî cine va înțelege valoarea și importanța ce-o are această operă istorică eșită din condeiulu venerabilului nostru publicist Georgiu Barițiu. Sperăm, că nu va fi Român cu dare de mână, care să nu grăbescă a și procura această carte, care cuprinde date și descrieri atât de prețioase și interesante din istoria revoluțiunei delă 1848 și umple una din cele mai sêmșite lacune pentru istoria Transilvaniei. O recomandăm cu atât mai vîrtosu, căci precum anunțaserăm și cu altă ocaziune, delă sprijinulu publicului românesc depinde aparițiunea unui altu III-lea volumu din numita operă a d-lui Barițiu.

POȘTA REDACȚIUNEI.

D-lui Georgiu Nagy, învățatoru în Abranulu superioru: Societatea de ajutorare cu abecedare se află în Rodnavche. Președintele ei este d-lu Florianu Porcius, secretarul ei d-lu Ionu Popu Reteganulu.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulu biuroului de coresp. din Pesta.)

Pesta, 8 Martie. Crisa privitoare la retragerea lui Tisza a devenitu acută și nu se vorbește decât numai de ea. Tisza a fostu primitu de Regele în audiență privată, care însă n'a avut nicu unu rezultat pozitivu. La amezu a-părut Tisza în camera deputaților, unde declară, că pôte făgădui, cumcă până ce nu se va rezolva legea honvedilor, nu le pôte împlini dorința d'a aduce în cameră proiectulu pentru modificarea legii incolatului. În câteva zile orî va aplană diferențele de păreri dintre miniștri orî se va exprima asupra perspectivelor viitorului. Tisza decî nu și-a datu dimisiunea formală. O deciziune definitivă se așteptă pe ziua de 13 orî 14 Martie. Ministrulu Szapary a fostu primitu de Regele într'o audiență privată mai lungă.

ECONOMIA.

Exemple de bună economie*

Unulu din bărbații cei mai iubiti și cei mai multu prețuiti nu numai ai orașului Lipsca, ci ai țerei întregi, a fostu fabulistulu Christian Fürchtegott Gellert. Inainte de tóte era amabila și curata personalitate a lui, care influința în modu deșteptătoru și încurajă-

* După Smiles-Schramm. (A se vedé și Nr. 264 din 1889 alu „Gaz. Trans.“)

toru asupra inimelor tineré. Gellert a fostu însuși cea mai bună pildă a învățătorilor sale morale și celu mai bunu lucru, ce-lu pôte da învățătorulu școlariloru săi, este credința în puterea învingătoare și în trănicia vécinică a legiloru morale. Învățaturile sale erau vieți, pentru-că vieța sa era însă și o învățatură.

Gellert era alu treilea dintre cei 13 copii ai unui preot șerac. Elu și-a petrecutu anii copilăriei suferindulu multe necasuri și multă lipsă, și stându sub o mână aspră. Mai târziu elu își câștigă însuși mijlocele de lipsă pentru înaintare în studii, dând ore private școlarilor; și și după ce a ajunsu la oficiu și demitate trăia foarte strimtoratu în mijloce. Salarulu lui nu era mai mare de 100 de taleri pe anu (cam 150 fl.) și ce și mai putea câștiga pe lângă asta nu era multu. Prelegerile lui asupra moralei, cari aveau sute de ascultători, le ținea publicu, adică gratis; de aceea prelegerile acelea, pentru care se plătea didactru, erau cu atât mai rău cercetate. Câte-odată primia câte unu daru delă Mecenați, dér delă nicu unulu n'a primitu unu ajutoru, care să-i fi făcutu cu puțință a trăi fără grijă. Decă i-a fostu cu puțință nu numai a se ajunge cu mijlocele sale, ci a fi chiar unu binefăcătoru alu șerciloru, elu avea a mulțami acesta numai și numai împrejurarei, că era foarte păstrătoru.

Auerbach spune, că bătrânulu fabricantu de postavu Keller istorisia bucuros următoarea întemplantare din vieța sa: „Mă întorse-mu de curădu din străinătate și începuse-mu unu negoțu micu, propriu alu meu. Sosi timpul când se ținu târgulu celu mare la Lipsca și eu luai cu mine o scrisore, care-mi deschidea unu creditu de 1000 de taleri. Acesta era tóta averea mea. Eram însă ténér și sănétosu și când omulu este așa, ce nu crede elu, că pôte face cu 1000 de taleri! Călătorescu dér la Lipsca și prezentez scrișorea mea de creditu cassei Frege și Companie. Bătrânulu Frege lasă se mi-se scrie numele în cartea sa și-mi doresce norocu la târgu. Eu însă vedu curênd, că cu 1000 de taleri nu se pôte face lucru mare. Dér ce să faci? Decă n'ai multu, caută se te îndestulescu cu puțin. Eu imi alegu déră o cățătime mai mare de lână și mă duc la Frege, ca să-mi iau bani să plătescu. Bătrânulu Frege, vedându-mă, imi dice, că tocmai bine am venit, căci elu nu scia unde locuescu. Eu nu-i spusese-mu, deorece locuiam érăși într'unu birtu de rëndu, ca odinóră, când eram calfă. „Poftesce“, dize d-lu Frege, „și prânđesce mâne la mine. Vei afla aicea societate mai mare.“ Eu nu putui să-i dau nicu unu răspunsu potrivit și mersei mai departe.

„Am sciricitu acum, că ce trebuie să facă omulu la o asemenea invitați și cu ce se alege în urma ei. Mi-se spuse, că este obiceiulu, ca fiă-care casă mare comercială să invite la prânđu pe cei cari i-au fostu recomandați și că aceștia nu se prea alegu cu multu, deorece prânđulu le vine foarte scumpu, căci trebuie să dea celu puțin unu taler și jumătate baccișu (cinste) la servitor. Acesta nu-mi plăcea nicu de cum. Eu socoteam, că din 1000 de taleri imi voru rămâne atunci numai 998 1/2 și pentru unu prânđu nu puteam să cheltuescu atât.

„În ziua următoare la amezu

eram hotărîtu. „Mi cumpărai de 2 groșite cărnatu fiertu și pentru 6 bani pâne. Le băgai în busunar și mă dusei pe livadea dinaintea porții orașului. Mésa mea a fostu iute întinsă. Mă aședă pe o bancă și-mi scotu mîncarea. „Mi taiu cărnatul în 6 părți și le punu una lângă alta. „Asta“, dicit, „este zupa mea, asta carnea, asta fierura, asta sunt pescii mei și asta friptura cu salată. Eu nu cred, că cei din oraș, cari prânđesc la Frege, să aibă mai mult și să le tignescă mai bine“. Eram tocmai la blidulu celu dulce, care era foarte bine preparatu, când éta că vedu pe unu bărbatu, călare pe unu murgu, apropiindu-se de mine. „Acesta“ — mi gândesc eu — „mai face puțină mișcare înainte de mîncare, ca să aibă apetitu mai bun“. Eu i doria-mu unu stomacu așa de sănétosu, ca alu meu; eu nu aveam lipsă să ostenescu unu calu, călărind, pentru ca să mă potu infunda bine. Dér mai iute decât o spunu acesta, éta că călărețulu și ajunge la mine și — spre cea mai mare spaimă a mea — vedu, că e d-lu Frege însuși! În spaima mea, imi cade cea din urmă bucatură din mână și cănele, care alerga înaintea calului, o și înhață. — Eu mi stringu iute hârtia cu rămășițele de lângă mine și nu mai sciu ce să facu. „Ei, d-le Keller!“ dize d-lu Frege, „ce faci d-ta aici? Creți d-ta, că la mine nu capeți destulu de mîncare?“

„Ce să-i răspund? „Mi gândesc; tu mai bine rămăi pe lângă adevêru. De aceea i-am spus, că nu-mi ese socotela, ca să dau aproape doi taleri pentru unu singuru prânđu și am adaus, că mi-am propusu a mă escusa astă-seră séu mâne diminétă, pentru-că nu potu merge la prânđu. D-lu Frege începă să ridă cu hohotu și dize: „Acesta trebuie s'o faci, căci decă nu, mă mâniu; te așteptu la 5 ore, nu cumva să nu vii, prânđu bunu poftesc!“ și ca fulgerulu se depărta cu murgulu séu. Acum nu mai sciam ce să facu; dér gândiam în mine: de mîncatu, n'o să mă mînce, la 5 ore trebuie să aibă încă destulu delă prânđu.

„Cătu sună ora a 5-a, mă duc la elu. Mi-se spune, că este în comtoarul séu. Mă duc acolo și éta-lu, că-mi vine înainte, mă duce într'unu micu cabinetu și-mi dice: „Iubite d-le Keller! D-ta ai la mine unu creditu de 10,000 de taleri. Decă însă ai lipsă de suma îndoită orî și de mai multu, spunem-i o numai fără sfîel!“ — Eu dicit: „Te înșeli, domnule, eu am creditu numai pentru 1000 de taleri.“ Atunci elu dize: „Rămăne la aceea, ce ți-am spus; d-ta ești unu om, care scie păstra, și astă seră vei cina singuru la mine în familia mea.“ Și așa s'a întemplat și mi-a plăcutu cu deosebire, că elu n'a spus pățania mea soției și copiiloru săi până ce am plecatu din Lipsca. Elu a simțitu că mi-ar fi părutu rău, decă și cu tóta bunăvoința ar fi risu de pățania mea.

„Astfelu mi-s'a făcutu cu puțință printr'unu cărnatu de-a înfința ună din cele mai mari fabrice de postavu.“

Ca să pótă înainta și să pótă dobendi o pozițiune mai înaltă în societate, mulți s'au lăpădatu de plăceri și au trăitu muncind și mulțumindu-se cu puțin. Ei s'au susținutu mai înteu prin lucrulu mânilor lor, dér au sciutu să și câștige în timpul acesta o astfelu de cultură spirituală, încatu

— Dumniavostre negreșitu, Să vă radeți ați venit? „Da, i răspunde; dér să-ți spun: Nu voi apă nicu săpunu. N'am nevoia de ligheanu, Că sunt grecu atenianu. Sunt arhonda palicar, Să-mi dai miere și zaharu; Cătu o fi să fiu în vieța Eu săpunu nu dau pe față: Nu'su femeia, sunt bărbatu, Noi ne radem pe uscatu.“

* „Bine“ dize bărbierulu; lasă apă și ligheanu și luându pe grecu îndată ca pe-unu mare-Atenianu,

Fără-a fi mai multu rugatu, Hai să-lu radă pe uscatu. Trage'n susu cu briciu-odată, și când ér mai vré să dee Grecu-i dize'ncetă să stee: — Eu, drăguță, nu ți-am spus, Chiar de totu arhonda nu'su, Și de-aceea decă vréi Ceva apă poți să dai.“

Bărbieru-i udă barba, dér când briciulu érăși pune

Greculu ér încetă îi spune: — Scii ce, dragă, decă vréi Poți cu apă să mai dai; Udă bine, n'ai habar, Că nu sunt chiar palicar.“

Ilă mai udă bărbierulu, dér cum face cum mai drege, Când dă colo ca să-lu radă, greculu vede că nu merge.

— Stăi, îi dice, stăi să-ți spun: Dă, mă rog, nițelu săpunu; Nu prea multu, ci cătu îi vrea: Nu sunt tocmai din Atena, sunt din josu de mahala“.

Bărbierulu îl ascultă, cu nițelu săpunu îl șterge. Inșă briciulu totu nu merge: Dér și greculu dice: „stăi! Uit'te frate dumneata

Nu sunt chiar din mahala; Adă totu: săpunu, ligheanu; Nu'su de locu atenianu; Din Atena pân' la mine Sunt cinci poște și mai bine“.

(„Revista Nouă“)

Th. D. Sperență.

de aici încolo au putut să se susțină cu lucrul capului lor. Proverbulă dă: Pasce erba care o cunosc; dă acestu proverbă numai într'atâta are îndreptățire, încât se referă la ambițiunea unui capu mărginitu, care trece peste marginile cercului său de activitate. Astfelu dă și Goethe: „Nenorocitu este omul, care nu face ceea ce pôte și se încumetă a se apuca de ceea ce nu pricepe; nu-i mirare, că unu asemenea omu se prăpădesce.“ Ori și ce ceru de activitate ar avé omul, lucrul de căpeteniă este și rămâne ca să-lu pricépă pe deplin și să-lu scie împlini cum se cade, și precum spune totu Goethe, ori ce omu cu voință bună, cinstită și tare pôte să-și croiescă elu însuși unu drum și să facă ca activitatea sa să fiă câtu mai roditoru și folositoru.

Higienă.

Despre veghiare și somn.

Somnul este neapăratu trebuinciosu sănătății.

Tôte fințele viețuitoare, dela vegetale și până la omu, suntu supuse la marea lege a veghiarei și a somnului. Somnul este de mare necesitate a repausa corpul și a repara pierderile făcute în timpul zilei. — În timpul ce omul este deșteptu, tôte puterile lui suntu supuse la diferite ostenele în timpul zilei. Cine voiesce a alunga somnulu, său a-lu scurta de totu, acela își scurtă și viața. — Cine veghiă multu, trebuie să dormă multu pentru a puté repara pierderea puterilor în măsura, care se perde. — Trebuința somnului se simte ca și trebuința de alimentațiune (hrană), și când nu este satisfăcutu, este forțe rău; produce cele mai grele bôle și în cele din urmă omul môle. — Chinesii pedepsesc pe hoți și pe criminali oprindu-i de a dormi până ce cadu morți. Forbes descrie casul unui comerciantu, care omorise pe soția sa; acesta a fostu osînditu de a muri prin oprirea de a dormi. Nouă-spre-zece zile a suferitu tortura grozavă, în a opta zi elu s'a rugat să i-se taie capulu, său să-lu spîndure, său să-lu ardă de viu, dăr să nu-lu mai tortureze așa de grozav oprindu-lu de a dormi; călăii lui nu s'au înduplecatu și la a nouă-spre-zece zi elu a muritu într'o stare grozavă de slăbiciune. Așa dăr cu bună dreptate și adevăr, celebrul medicu Hufeland dă: „Lipsa somnului usăză iute forțele interioare și exterioare, nimic nu este în stare de a conduce la o bătrânețe prematură (înainte de timp) și chiar în unele cazuri mörtea vine mai de timpuriu.“

Unu omu petrece în generalu mai multu de-a patra parte din viața sa dormind. Omul după unu somn bun se simte restaurat și întărit; ăr petrecându o noapte fără a dormi simte o pirotelă, oboselă și slăbiciune în totu corpul lui.

În privința somnului vomu lua în considerațiune locul, timpul căldurei, timpul câtu trebuie a dormi și poziția ce trebuie a o avé în așternutu.

Camera de durmitu să fiă înaltă și largă, deschidându-se ferestrele în fiacăre zi pe câte 2, 3 ore dimineața. Este forțe rău sănătății a dormi în camere de curîndu spălate, vărute său unde se uscă rufe. — Noptea să se depărteze din camera de culcare tôte florile și ori ce lucru care are mirosu. Ola de nopte (lucalul) să nu se pue sub pat și lumina să nu ardă prea multu; în cameră să nu fiă prea caldu și ierna mai bine este a dormi într'o cameră rece neîncălzită și numai atunci când este forțe frig pôte să se facă puțin focu.

Saltelele cu paie suntu mai bune ca cele cu puf, mai cu sémă pentru persoanele tinere, fiindcă înfierbîntăză, mo-

leşesc și slăbesc corpul. — Filosoful Kant dăca, că: „așternutul este cuibul bôlelor.“ — Patul trebuie să se țină într'o curățenie exemplară.

În ceea ce privește poziția corpului în timpul somnului, trebuie ca capul să fiă totdeauna mai susu așezat, mai cu deosebire pentru cei sângeroși decât voru dormi cu capul mai josu le voru produce dureri de cap, înecăciune, palpațiuni și chiar damba. Durmirea cu fața în susu aduce visuri grele, ăr pe partea stîngă îngreunăză circulațiunea sîngelui prin apăsarea ficatului asupra celorlalte viscere și inima se împedecă în funcțiunea sa. — Din contră durmirea pe partea dreaptă este cea mai bună și mai folositoru. Tôte legăturile strinse de gât, scufele și camisolurile de nopte trebuie părăsite; cu tôte astea multe din domnișorele noastre de astăzi dormu cu corsetu și mănușin mână ca să fiă subțiri și delicate. Durmirea cu gura căscată produce horecături.

Timpul culcării trebuie să fiă potrivit cu împrejurările, clima, etatea și modul de traiu, cu tôte astea nu trebuie să se întărie mai multu de 11 ore sêra. Sactorius dăca, că somnul celu mai binefăcatoru este celu dela 11 ore noptea până la 6 ore dimineața.

Înainte culcării să nu se mănânce mîncăr grele, mai alesu făinoșele, ori pome multe său să fi bîut multu bere, și nici să se culce cu stomacul încărcat, ci trebuie a-lu lăsa să trecă celu puțin 3 ore dela masă până în timpul culcării. În așternutu nu trebuie a ceti, decât acesta s'a făcutu usă, să se alegă cărți ale căroru materii conțin subiecte mai sciințifice. Durata somnului, adecă timpul câtu trebuie să dormă o persoană, depinde după etatea și constituția omului. Tinerii trebuie să dormă mai multu decât bătrânii, asemenea și cei slabi trebuie să dormă mai multu. Însă veți avé de normă acesta: nu trebuie să dormi mai multu de 7—8 ore și nici mai puțin de 5 sau 6 ore.

Prea multu somn îngrășă tôte se creațiunea, slăbesc mîntea și trîndăvesc corpul.

Nu este sănătosu a dormi două persoane într'unu pat, fiindcă se mărește căldura, aducându diferite bôle; dăr cu tôte acestea la familiile sêrmene dormu câte 2, 3, și chiar și mai multu într'unu pat, dăr sănătatea nu se află nici odată în casa acestor omen.

Somnul după mesă nu este sănătosu, mai alesu culcatu pe pat. Dacă s'a obișnuit a dormi după mesă, este bine a dormi pe unu fotoliu, mai multu ședîndu.

În climatele calde, și la noi pe timpul căldurilor mari, este folositoru de a dormi puțin (o oră înainte mesei) — Jacob Machenzie dăca, că în climatele reci omul nu trebuie să dormă ziua de locu. — A dormi afară în câmpu său în curte fără a avé unu acoperișu (ca șopronu etc.) nu este de locu sănătosu din cauza umezelelor, aburilor pământului și gazurilor nesănătose, care se desvöltă.

Unu celebru fiziologist dăca, că omul când dorme perde simțemintul existenței sale, elu este ca și cum n'ar esista și ca și cum aru fi mortu. — Persoanele nervose, și care câte odată au insomnie, trebuie să-și facă o baie caldă înaintea culcării și a lua să bea o cescă cu lapte caldă. („Amicul Familiei.“) Dr. M. Elefterescu.

POVEȚE.

Contra asprimei mânilor. Pentru a înlătura asprimea pelei dela mînă în timpul de unu sferțu de oră pune o ingură de ulei de inu într'o farfură și cu cenușe de cărbuni de pîtră, frecă această amestecătură până ce o prefaci în alifă grosă, cu care apoi ungî pelea cea aspră unu sferțu de oră, și apoi o speli bine cu săpunu multu cu peria. Cenușă de cărbuni pilește pelea mai grosă crepată, ăr uleiul pîtrundîndu în

piele imoia. Întrebunțarea durăză întăiu 14 zile. Alifă acesta se pôte păstra într'unu borcanu hermeticu astupat său în apă.

Din traista cu minciunile.

Pescii Țiganului.

Așa a auđit Țiganulu, că pescii trăsesc în apă. Astă pricopselă o sorbi elu chiar într'unu ajun de Blagovește, când după obiceiul țigănescu totu Țiganulu își cărpesce inima cu pesci, vorba ceea:

„Blagovește, blagovește
Totu Țiganulu mîncă pescu.“

Mreji erau în satu destule, valea curgea aprôpe și cinstea Blagoveștelor ilu puse pe Țiganu să pescuiescă.

Pornescu el cu puradeii, ăr harancei îi spune de cu bună vreme, că focul să pilpăie și ôlele să fiă la focu. Și era din luna șapului haraminulu — său ce? căci cum aruncă mreja într'o parte, abia o pôte ridica de greutatea pesciloru.

„Pesci trebuie să fiă — dăse arapul, —, că din apă i-am scos“, și după ce-și tescu traista bine, o șterge cătră cortu. Focul pilpăie, ôlele cloctiau. Țiganulu își desfunda traista, omoră pescii, ferbe, frige ca la Pirjolă. Care-i bagă'n ôlă, care-i pune pe jaru, și face unu fole ca unu boileru. Ca lumea să scie de fericirea lui, se lungesc înainte cortului cu burta la sôre. Unu hoțu de Român, care văduse felul pesciloru Țiganului, se face rătăcitu pe-acolo și-lu întrebă de bine.

„Credă, dău, că-i bine, Românico dragă“, răspuse moreul, „că m'am săturat de pesci, de nu m'as da pe Măria Sa Solgăbirul.“

Românulu se face pămîntu de prost și dă să ispitescă mai departe.

— „Bătă-te vina și plăcinta peste gură, Țigane, pesci au fostu aievea și cum au fostu?“

„Prostu ești, Românico“, răspuse Țiganulu, „deci nici atâta nu pricepi. Pesci au fostu ca toți pescii cu cap și cu picioare, cum s'ar puté altfel?“

— „Bine Țigane, dăr cum făceau?“

„Cum făceau? Ei în limba lor, eu într'a mea; tôte paserea în limba ei. Ei făceau: Oacaca, oacaca. Eu le-am răspunsu: „Buni-ți fi voi de dada.“

Credința Țiganului.

Românulu: (trecîndu pe lângă unu Țiganu, care mănca slănină în zi de Mercur) „Auđi Ciôră! Cum te rabdă pămîntulu și te lasă credința, să mînci tu slănină Miercurea?“

Țiganulu: „Drept ai Românico. Dăr să n'am parte de fața lui Dumneđu și de ciorecii dadii ai de angliă, decât n'am credutu că-i sfînta Vinere.“

Ioan Kevary.

MULTE SI DE TOATE.

Ducele de Orleans în prînsore.

Foile monarchiste din Parisu aduc sciri, care de care mai multe, despre modul cum își petrece ducele de Orleans în arestul din Clairvaux. Ele spun cu câtă sîrguință lucră și studiază, cum se bucură când îl trezesce trîmbița ostașilor, carî mergu des de dimineața la exercitiu, cu câtă bucură privește elu din ferestru tôte mișcările lor și cu câtu focu repeșesc elu amicilor săi vorbele: „Așu vrea să petrecu doi ani de arest în Clairvaux, fiindcă după unu lungu esiliu, mi-se dă putința a petrece în iubita mea patriă.“ Alte sciri spun, că directorul arestului și dă silința a tracta câtu se pôte de bine cu ducele. Odăile lui suntu mobilate cu gustu; după amedzi dela 1—4 primesc vizite, are unu camerieru, care-i face tôte pe voiă. Dimineața la 8 ore își ia cafêua, cam pe la 11 ia altu doilea dejun, de carne și cevaș fierțură; la 4 ore după amedzi ia unu ceai și la 7 ore sêra supă și alte mîncăr și vinu de care poftesc. În

apropierea arestului sêde mătusa sa prințesa de Chartres și fata ei prințesa Margueritte. Ducele se laudă, că trăsesc forțe bine fiindcă în patria lui pentru elu chiar și arestul e mai fericitoru, decâtu în esiliu cea mai desăvîrșită libertate.

Idel americane.

Se scrie din New-York (America), că o societate de acolo a iscodit unu curiosu mod de a se face câtu se pôte mai ușor transportarea laptelui pe la casele private. Vrea anume să facă unu mare basenu (unu felu de lacu) pe care ilu voru umplu cu lapte. Din basenu se voru conduce țevi mai largi spre centrul orașului, ăr de-acolo se voru ramifica țevi mai micu la fiacăre casă care va dori să vină laptele în casă, ca apa și gazul de luminat.

Vestimentu artistice.

După cum spune „Tăgl. R.“ în Petersburgu s'a lucratu o haină de mirésă de totu caracteristică, a cărei origine se datorește amabilității unor însemnați pictori din Petersburgu. Fericita stăpână a acestei haine este Naja, pré frumoșă fiică a pictorului Morosov. Haina ei de mirésă este unu daru comunu al amicilor și colegilor tatălui ei și va forma în ziua nunții unu felu de expozițiă ambulanta de artă. Fiecare artistu a lucratu pe haină câte unu tablou alegoricu. Tablourile înșiruite cu gustu unu lângă altu, zugrăvite pe mătase, suntu tôte de mare valore artistică.

O lege bună.

În Francia este o lege, după care suntu scutite de dare familiile acelea, carî au să crească și se susțină 7 copii. Legea nu face nici o deosebire, decât acești 7 copii suntu legitimi, ori nelegitimi, ori decât suntu toți proprii ai părinților, ori suntu între ei și numai copii de sufletu său adoptivi. Ce-i dreptu, multu au abusat până acum de legea acesta, căci prin ea au fostu scutite de dare și familii bogate, carî pe lângă tôte că aveau 7 copii, ar fi putut să se supună la dare multu mai ușor ca alte familii sêrace, carî aveau chiar și numai 1 ori 2 copii. Pentru a încunja această nedreptate, ministrul francesu de finanțe a luat măsuri de a se schimba câtu mai curîndu legea acesta astfel, ca prin ea să fiă scutite de dare numai acele familii cu 7 copii, carî suntu sêrace, ăr acelea, carî pe lângă tôte că au câte 7 copii suntu în stare a suporta darea cu ușurință, voru trebui să plătescă, ceea-ce se și cuvine să fie așa.

Originea umbrelor.

Umbrela (parapleulă, parisolul) e de origine din China de unde a trecut în India și apoi în Grecia, dăr așa de demult încâtu pe timpul lui Pythagora umbrela era deja usitată. Diodor Sicilianul povestesc, că renumita Aspasia avea umbrele forțe frumoșe, unele de ărnă, altele de văr. La Romani umbrela, era unu dintre însemnele patricianilor și unu obiectu de trunte între darurile ce se făceau fetelor. Antoniu, între alte daruri, a dusu Cleopatrei și-o umbrelă. Mai târziu umbrela era mai rară și numai după ce Portugesii au călătorit în India, la reintorcerea lor ărași s'a lățit. De pe la jumătatea vîcui alu 17-lea era folosită pe o scară forțe întinsă, deși construcțiunea ei era forțe greoia. Pe timpul revoluții francesce, umbrela era obiectu de demonstrațiă; la an. 1788 avea colore albă, la 1779 verde, la 1791 roșă ăr la 1804 se purta umbrela în colore vîntă, ăr de faptu în modu suntu mai alesu umbrelele de colore neagră.

Semnă bun.

— Ce mai face frățiorul tău celu bolnav? Încă totu nu se află bine?

— Ba da! astăzi ăr a mîncat bătăi.

Sinuocidere.

Din Innsbruck se vestesce, ca colonelul cesaro-regesut in pensiune dela reg. 80 de inf. Teodoru Hildebrand s'a impuscatu cu unu revolveru intr'una din localitatile suterane ale spitalului orasesescu. Colonelulu suteria de o durere de gat, ce nu se mai putea vindeca, asa ca se hrania printr'o canula.

* „Nonna“.

Nu numai in Sibiu se vorbesce, ca s'a ivitu casuri de „nonna“, ci si in Aiud. Acesta bola consta intr'unu somn, ce'l cuprinde pe omu, facendu'l sa dorma mai multe zile cu intreruperi de cate putine momente. Foile din Sibiu spunu, ca fisicatul orasesescu nu are scire despre nici unu casu de „nonna“.

* Insemnataa juramentulu.

Judecatorulu (catra martoru): ai mai juratu vre-odata?

Martorul: Da!

Judecatorulu. Cu ce prileju?

Martorul: Cand eram amoresatu!.

* Traiu usoru.

Unu tineru intreba pe prietinelu sau: „Din ce trasesc tu acum?“ — Eu trasescu din scrisu. — „Cum? Esti gazetaru?“ — „Nu!“ raspunde prietinelu. „Scriu in fia-care luna de doua, de trei-ori lui tata-meu, ca am lipsa de bani.“

Calendarulu septemanei.

Table with columns: Faurl, Sorele, Calendar Gregorian, Calendar Iulian, and dates from 1890 to 1891.

Din raportele comerciale din Budapesta. 1 Martie.

Negotulu de produse slabu, esportoru putinu, cei din tara si-au amanatu cumpararile pentru turgulu, care incepe la 10 Martie.

Bucatele. Tinuta pietelorl esterne in septemana trecuta a fostu ferma. Graulu s'a urcatu in New-York cu 1 1/2 cent. In Frantia s'a urcatu atatu graulu, catu si faina. In Germania, graulu si secara s'au ridicatu cu 1 1/2 marci.

In B.-Pesta la inceputu tendenta de urcare, catra fine au ramasu preturile din septemana trecuta. Revirementulu de septemana a fostu cam de 130.000 centenari metrici.

Coloniale au fostu negotu forte viu. De zaharu taiatu s'a simtitu lipsa. Rafinada prima 34 fl. taiatu 35.50 suta de kilogr. — Cafea, ferma. Ceylon 200—188 fl., Iava 194 — 180, Mocca 200 fl.

Pastioasele. Cautare putina, preturi stationare; fasolea mare alba slabu cautata 6.80, 7 fl.; lintea de asemeenea, cea de rendu 9 fl., fruntea 15 fl. Lintea, neschimbata, 8—9.50 fl. Sementa de canepa putina 9.50—10 fl.

Victualie. Ouale au fostu tota septemana bine cautate, s'au prezentatu putine si s'au trecut iute. Au incheiatu 46 1/2—47 1/2 la 1 fl..

Galite s'au adusu putine in turgu, cumparator destui. — Cartofi s'au vandutu putini.

Gasce grase notezu 5.60—6 fl., tiate 5.20, 5.80, slabe 3.40, 3.80; rafegrase 2, 2.40, slabe 1.40, 1.70; pui 90 cr. 1.40; curcu 4.60, 5 fl. — parechea. Untu prima 95 fl. secunda 80,85 fl.; cepa rosiu 6 fl., usturoiu 22—23 fl. maja metrica.

Mierca 28, 29 fl. — Cera de Rosenau, din a doua mana 122, 123.

Nucile au fostu bine cautate, de Transilvania, fruntea 28,30 fl., altu soi 10, 11 fl.

Unsorea de porc a incheiatu cu 54 fl. cu butoiu cu totu; Slanina alba de masa 46 fl., afumata 52 fl.

Selulu. 31.50, 32.50 fl.

In lanuru s'a marginitu negotulu numai la lana tigaiu, 100, 105, 115 fl.

Pei. Negotu putinu, abea s'au vandutu 15,000 pei de oia, serbescu cu 115, 120 fl., 100 bucapi, de Bosnia 56, 58 fl., 100 de kilogr.

Pei uscate s'au vandutu numai unu vagonu. Preturile neschimbate.

Turgulu de rimatori din Steinbruch. La 3 Mart. n. starea rimatorilor a fostu de 100.950 capete, la 4 Mart. au intratu 501 capete si au esitu 840 remanendu la 4 Martie unu numar de 100611 capete. — Se notezu: marfa ungresca veche, grea dela 44 cr. pana la 45 cr marfa ungresca tineru grea dela 46 cr. pana la 47 cr., de mijlocu dela 45 1/2 cr. pana la 46 cr. — usoru dela 44 cr. pana la 45 cr. — Marfa ferdanescu grea dela 45 pana la 46 — cr. — de mijlocu dela 46 cr. pana la 47 cr. usoru dela 45 cr. pana la 46 cr. — Marfa de Romania de Bakony grea dela — cr. pana la — cr. transito mijlocu grea dela — cr. pana la — cr. insu transito usoru dela — cr. pana la — cr. transito dto teposa grea dela — cr. pana la — cr. transito mijlocu dela — cr. pana la — cr. Marfa serbesca grea dela 44—45 cr. transito, mijlocu grea dela 44—44 1/2 cr. transito-suora dela 43—44 cr. Porcu ingrasati de unu anu dela — cr. pana la — cr., ingrasati cu cucuruzu dela — cr. pana la — cr., ingrasati cu ghinda dela — cr. pana la — cr. Cantariti la gara cu 4 1/2.

Trageri la sorfi.

Table with columns: Date (Feb. 15), and various numbers representing trade data.

Table with columns: Numbers (4211/98, 4243/48, etc.) and other numerical data.

Bursa de marfuri din Budapesta dela 5 Mart. 1890.

Table with columns: Simeinte, Simeinte vechi ori noue, and various commodity prices.

Cursulu losurilorl private din 5 Febr.

Table with columns: Commodity names (Basilica, Creditu, etc.) and prices.

Cursulu pietel Brasovu din 8 Martie st. n. 1890.

Table with columns: Currency types (Banconote romanesce, Argintu romanescu, etc.) and exchange rates.

Table with columns: Scrie. fone., Ruble rusesce, Marci germane, and Discontulu.

Bursa din Bucuresci din 5 Martie.

Table with columns: Valori, % and various financial instrument prices.

Cursulu la bursa de Viena din 7 Martie st. n. 1890.

Table with columns: Commodity names (Renta de aur, Renta de hartia, etc.) and prices.

Avisu d-loru abonenti!

D-loru abonenti, cari in timpul din urma ni-au cerutu se le trimitemu diarulu incependu dela anulul nou, le facemu cunoscutu, ca ne mai avendu numerl disponibili din luna Ianuarie, amu dispusu se li-se trimitu diarulu numai dela 1 Februarie, socotindu-se abonamentulu din acestu di.

Administratiunea. Editoru si Redactoru responsabilu Dr. Aurel Muresianu.

Advertisement for Siegel-Imhof featuring 'Materii (stofe) de Brunn' and 'lanu veritabila' with detailed descriptions and prices.

Schwarze Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.65
 p. Meter — glatt und gemustert (ca. 180 versch. Qual). versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Depôt **G. Henneberg** (K. und K. Hofliefer.), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. Porto.

SEMINTE 249.10—6

ALPHONS SZAVOSZT.

Comerciant de semințe și deposit de articuli de agronomiă
 Budapesta. Arauy-lánosgasse No. 11

aduce la cunoștința onor. economi, și publicului cultivatorilor de grădini că cu 1 Ianuarie a deschis un despărțământ de

SEMINTE DE LEGUMI ȘI DE FLORI

și recomandă depositul său bogat asortat cu semințe proaspete de trifoiuri, erburii, napi, de legumi și de flori.

Prețuri-curente la cerere gratis.

Turnătorie de feră și fabrica de mașini a lui SCHLICK,
SOCIETATE PE ACȚII ÎN BUDAPESTA.

FABRICA ȘI BIROUL CENTRALŪ: BIROUL ÎN ORAȘU ȘI DEPOSITULŪ:
VI., Kilső väczí-út 1696/99. **VI., Podmaniczkygasse 14.**

Recomandă esecelentă construatele, solidă esecutatele și cu mai multe din cele mai mari premii distinsele

Pluguri patent. ale lui SCHLICK cu 2 și 3 brazde,
Pluguri-Rayal patent.,

Pluguri-Rayal, cari se conducă de sine, Pluguri originale ale lui Schlick și Vidats cu un fier (brazdă), unelte pentru lucrarea pământului, grape și fărimate de bugări.

Mașine de semănat în rânduri „HALADAS“, patentate ale lui Schlick.

Mașini de semănat în lată, unelte pentru plantarea porumbului și a sfeclorilor pentru pluguri cu mai multe brazde.

Mai departe s'afă: Garnituri de treierat cu Vapor și cu Verțeju (Göpel), mori pentru curățitu cerealelor (sistem Baker și Vidats), mașini pentru prepararea nutrețului, mori pentru sfărimate porumbului (cucuruză), mori de măcinat și instalațiuni pentru mori de ulei.

Mașini originale americane de secerat și legat și sнопi, mașini de cosit erva.

Prețurile cele mai eține. Condițiuni de plată avantațioze.
 Prețuri-Curente la cerere gratis și franco.

Observare. Ne onorăm a aduce la cunoștința p. t. D-loră mușterii, că deși am mutată partea cea mai mare a birourilor noastre ce se află în Budapesta VI., Podmaniczkygasse No. 17, în etablimentul fabricii noastre aflător: Budapesta, VI., Aeusserer Waitznerstrasse Nr. 1696—99, totuși susținem în interesul și pentru comoditatea onor. d-ni clienți un birou în oraș, în localitatea de mai sus, unde vom ține un deposit din toate produsele noastre de obiecte pentru didiri și de mașini agricole.

Cu înaltă stimă 273.18—1

Direcția turnătoriei de feră și a fabricii de mașini a lui SCHLICK—societate pe acții.

Preparatele antiseptice
 ale lui

Dr. GUST

pentru îngrijirea dinților și a gurei au un efect esecelent, curățitor, conservator și întăritor asupra organelor gurei.

Aceste preparate conțin afară de cele mai bune materii tolosite până acuma spre acest scop, și **nouă mijloce cu un efect însemnat antiseptic**, adică care împedecă stricarea și putredirea dinților, precum și îmbolnăvirea gingiilor.

I flacon cu apă de gură à 50 cr. și à 1 fl.
 suficientă pentru mai multe săptămâni.

I cutioră cu praf de dinți à 25 cr. și à 50 cr.

I borcanelu cu pastă de dinți à 40 cr.

Depositul principal la **FRIEDRICH STENNER**, farmacia la „LEUL DE AURU“ în Brașov.

66

FARMACIA

I. PSERHOFER

VIENA, Singerstrasse Nr. 15 230.12-12
 la „Goldenen Reichsapfel“.

Pilule pentru curățirea sângelui, mai înainte numite „Pilule universale“, merită cu totu dreptul numirea din urmă, de ore-ce în realitate sunt multe bóle, la cari aceste pilule au dovedit efectul lor în adevăr esecelent.

De mai multe decenii sunt aceste pilule lățite pretutindena, de mulți medici prescrie și puține familii se voră afla, la cari ară lipsi o mică proviziune din acest medicament de casă esecelent.

Din aceste pilule costă: I cutia cu 15 pilule 21 cr., I sulă cu 6 cutii 1 fl. 5 cr., la trimiteri nefrancate cu rambursă 1 fl. 10 cr.

Trimițându-se prețulu înainte costă dinpreună cu espedarea francată. I sulă cu pilule 1 fl. 25 cr., 2 suluri 2 fl. 30 cr., 3 suluri 3 fl. 35 cr., 4 suluri 4 fl. 40 cr., 5 suluri 5 fl. 20 cr., 10 suluri 9 fl. 20 cr. — (Mai puțin de un sul nu se póte trimite.)

Se face rugarea espresă de a cere pilulele pentru curățirea sângelui anume ale lui I. Pserhofer și de a observa la aceea, ca etichetele de pe capacul flă-cărei cutii se fie provăgute cu subsemnatura I. PSERHOFER, care se află și pe instrucțiune în colóre roșie.

Balsam în contra degerăturii de I. Pserhofer, 1 borcanelu 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Sucul-Spitzwegerich, în contra catarului, răgușei, tusei spasmodice etc. 1 sticlă 50 cr.

Alifă americană în contra durerilor reumatice, 1 fl. 20 cr.

Praf în contra asudării picioarelor, prețulu unei cutii 50 cr., cu trimiterea francată 75 cr.

Balsam în contra gușilor, 1 sticlă 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esență de viață (Picăturile de Praga), pentru stomach stricatu, contra nemisturei etc. etc. 1 sticlă 22 cr.

Minunatul balsam englezesc. 1 sticlă 50 cr., 1 sticlă mică 12 cr.

Prafuri în contra tusei etc. (Fiakerpulver) 1 cutia 35 cr., cu trimiterea francată 60 cr.

Pomada-Tanochininu de I. Pserhofer, cel mai bun mijloc pentru creșterea părului. Un borcan 2 fl.

Plastru-universal, de profesoru Steudel, medicament de casă pentru rănii, bube etc. 1 borcan 50 cr., cu trimiterea francată 75 cr.

Sare-universală de curățenie, esecelentă contra tuturor urmărilor misturii stricate. 1 pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci numite se mai află toate specialitățile farmaceutice indigene și streine, anunțate prin toate diarele austriace, și la casă, când unele din aceste specii nu s'ară afla în deposit, se voră procura la cerere cu promptitudine și câtă se póte de ețin.

Trimiterea cu posta se efectuează grabnică, fiind prețulu trimis înainte, comanda mai mari se efectuează și cu rambursă.

Trimițându-se prețulu înainte, (mai bine cu mandat postal) portul este mai ețin, ca cu rambursă.

REPARATOR

in contra

REUMATISMULUI și a SOLDINEI (Gicht)

pentru 50 cr. și 1 fl. în fie-care farm. de căpătat.

TOCAIER CHINA-EISENWEIN,

cel mai bun mijloc in contra

ANEMIEI ȘI GĂLBINĂREI (Paliditate).

Prețulu unei sticle mici fl. 1.60, sticla mare fl. 3.— Contra imitărilor apărată prin subscrierea numelui meu.

MARGUERITE CRÈME,

mijlocul cel mai modern pentru nobilitarea pe-liței obrazului. Pe masa de toiletă a flă-cărei dame elegante familiarisată. Cu desăvirșire nesticăciósă.

Prețulu unui borcan fl. 2.

GEORG KRIEGNER,

farmacia „Zur ungarischen Krone“, Budapest Kalvinplatz.

245.5—3

Avisu d-loră abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei se binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fășia sub care au primit diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, se binevoiască a scrie adresa lămurit și se arate și posta ultimă.

Totodată facem cunoscută tuturor D-loră abonați, că mai avem din anii trecuți numerii pentru complectarea colecțiunilor „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se pot adresa la subsemnata Administrațiune în casă de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în tutungeria I. Gross, și în librăria Nicolae Ciureu.